

Nr 298.

Av herr **Gustafson** i Kasenberg, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 120, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt m. m.*

Den förändring, som Kungl. Maj:t tillämnar de sedan 1912 gällande bestämmelserna rörande kringströvande hundar, synes i stort sett vara förtjänt av riksdagens gillande. Av departementschefens yttrande kan man sluta till att meningen är, att sedan den i propositionen föreslagna lydelsen av 19 § jaktlagen blivit av riksdagen antagen, med stöd av Kungl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsrätt i en ny jaktstadga inrycka en bestämmelse, motsvarande den i första punkten av paragrafens nuvarande lydelse förekommande men enligt dess nya lydelse uteslutna bestämmelsen om böter för den ägare eller innehavare av hund, som låter denne löpa lös under villebrådets fortplantningstid. Det vill synas, som om härvid vore tänkt, att i överensstämmelse med domänstyrelsens förslag den tid, under vilken straffpåföljd skulle gälla, skulle komma att utsträckas att i stället för nu bestämd tid 16 mars--15 augusti ayse tiden 1 mars--20 augusti. I allt fall kan man bestämt sluta sig till att den av de jaktsakkunniga förordade förhöjningen av straffsatserna från nu gällande minst 5 högst 20 kronor till minst 10 högst 100 kronor är avsedd att komma i tillämpning i den nya jaktstadgan.

Dessa förbådade lagstiftningsåtgärder måste av en var, som hyser intresse för en förbättring av jaktvården i vårt land, hälsas med synnerlig tillfredsställelse. Såsom flerstädes i propositionen framhålles, är den skada, som förorsakas av hundar, som tillåtas kringströva utan tillsyn, särskilt under tiden för villebrådets fortplantning högst betydande. Men det bör i sammanhang härmed också framhållas, hurusom insikten om att så är förhållandet särskilt under de senare åren alltmera trängt in även hos den stora allmänhet, som eljest i regel har ringa intresse för jaktvård. Såsom ofta är förhållandet med en straffbestämmelse, som ingriper på ett område, där allmänheten av ålder varit van att ha sin frihet, så dröjde det flera år, innan den uti 1912 års jaktlag införda bestämmelsen om böter för ägare och innehavare av lösgående hund började göra sig märkbar i folkets medvetande. Man skall förgäves söka i domstolarnas protokoll för flera år framåt efter mål rörande ansvar enligt 19 § jaktlagen. Det var först under 1917 och 1918, då, till följd av den rådande livsmedelsbristen, å ena sidan, många lätt sinniga jägare läto sina hundar gå lösa i ändamål att de skulle försörja sig själva, och, å andra sidan, villebrådet fick ett osedvanligt högt värde, det var först då, som man upptäckte, att ett visst om än svagt straffskydd mot de lösgående hundarna fanns i den ifrågavarande 19 §. Först då började åklagarna få mottaga an-

givelser om löslöpande hundar, och sedan har frekvensen av dylika mål, enligt vad varje lantdomare torde kunna vittna om, varit i stadigt stigande. Från samma tid härleder sig emellertid också de första ansatserna till den starka livaktighet, som i stort sett numera präglar våra länsjaktvårdsföreningar. Bland de vägar, som dessa beträtt i sitt jaktvårdsarbete, uppmärksammar man först och främst en mycket energisk propaganda mot de lösgående hundarnas skadegörelse, en propaganda, som också med varje år haft allt större framgång. De jaktsakkunnigas egentliga utredningsarbete inföll under en tidigare tid, och man får därför ej förundra sig över att deras betänkande icke innehåller några upplysningar om vad som från jaktvårdsintressets sida sålunda blivit åtgjort och om resultatet därav, vilket blivit märkbart först under de allra sista åren. Då departementschefen såsom ett medel till bättring i förhållandena anvisar »bättre upplysning rörande hundarnas skadegörelse», så har han säkerligen icke heller haft kännedom om att man då redan just genom anlitan av detta medel i stora delar av landet verkligen kommit ganska långt. Under det att för ett tiotal år sedan ett stövårdrev under en försommarkväll var en mycket vanlig företeelse på landsbygden, som ingen fäste sig vid, så torde man nu kunna påstå, att ett sådant åtminstone i södra och mellersta Sverige väcker en betydande uppmärksamhet och en ganska allmän förargelse, samt att den drivande hundens ägare eller innehavare står synnerlig risk för åtal enligt 19 §, vartill kommer att, om förhållandet upprepas oftare, hundens integritet är starkt hotad. Att det resultat, som på denna väg ernåtts, är betydande, torde framgå därav, att det på sakkunnigt håll gjorts gällande, att man här till någon del hade att söka förklaringen till att stammen av småvilt i vårt land under de senaste åren i allmänhet stärkts i stället för att tidigare alltjämt hava gått tillbaka.

Jaktvårdens målsmän hava emellertid under tiden i hög grad klagat över att straffbudet i 19 § på grund av de låga straffsatserna hade ringa avskräckande verkan gent emot de hundägare, som visade verklig tredska. Genom den nu ifrågasatta förhöjningen av straffsatserna kommer detta överklagade förhållande att bliva undanröjt. Minimistraffet blir nämligen fördubblat och maximistraffet femdubblat. Därmed vinner helt visst straffbudet full effektivitet. Av ett fortsatt energiskt upplysningsarbete, som liksom hittills går ut på att göra hela allmänheten till jaktvårdare i opposition mot de under fridlysningstid kringströvande hundarna, kan man helt visst vänta ännu bättre resultat än hittills.

Straffet för hunds utelöpande avser, såsom härovan anmärkts, helt naturligt endast den årstid, då jaktstadgan innehåller förbud mot hunds användande till jakt i allmänhet eller enligt nu gällande bestämmelser 16 mars—15 augusti. Därjämte är emellertid hundens ägare eller innehavare icke endast under fridlysningstid utan hela året om dels skyldig gälda skadestånd till jakträttsinnehavaren och dels underkastad den risk, som följer av att hunden, på sätt 2:dra stycket 19 § jaktstadgan omförmåler, blir upptagen.

Sålunda kan en laglydig jägare — man tänker härvid helt naturligt närmast på jakten med stövare — råka ut för att hans hund, då denne, sin

plikt likmätigt följande i villebrådets spår, passerat över en ägo gräns, antingen mitt under pågående drev eller efteråt, då hunden är på hemväg, blir upptagen och måste av jägaren lösas. Uppenbarligen kan icke ens den största försiktighet från jägarens sida trygga mot att hunden blir upptagen, ty det hjälper icke med huru vidsträckta jaktmarker som helst — om det vill sig illa, kan ändå alltid ett drev gå ut ur jaktmarken. Där god grannsämja råder, där undanrödjas lätt upptagningsrättens nackdelar på så sätt, att upptagningsrätten helt enkelt icke utövas grannar emellan under jakttid. Det kan också påstås, att det är en oskriven lag lojala jägare emellan att icke antasta en under sådan tid drivande hund i andra fall än då anledning föreligger att antaga, att hunden är ute på egen hand eller åtföljes av jägare, som är i olovliga ärenden stadd. Detta är *en* av anledningarna till att, på sätt departementschefen av utredningen funnit, upptagningsrätten i så ytterligt ringa utsträckning kommit i tillämpning.

En annan viktigare orsak härtill är, att en tillämpning av upptagningsrätten just i de fall, då den skulle behöva anlitas, i regel är utesluten. Det första tjuvskytten lär sin hund är, att han icke skall låta locka sig av en främmande person. Det kräves därför ovanligt gynnsamma omständigheter för att en sådan hund skall kunna infångas.

Däremot äro lojala jägares hundar i regel mera folkkära och låta sig utan svårighet upptagas, särskilt sedan de genom ett längre drev blivit uttröttade. Härav begagna sig ej sällan mindre nogräknade personer, och det saknas icke exempel på att upptagningsrätten grovt missbrukats dels såsom medel för den ene grannen att trakassera den andre, och dels uteslutande i vinningslystet syfte. Det har sålunda inträffat, att en jakträttsinnehavare, som å sin mark disponerar ett gott pass, gång på gång under samma jaktsäsong där fällt villebråd för grannens hund — vilket är hans obestriddiga rätt — och samtidigt begagnat tillfället att upptaga den drivande hunden, för vilken sedan fordrats lösen. Det har också ej sällan hänt, att en hund, som helt beskedligt efter ett långväga drev löpt hemåt landsvägen utefter, blivit utan vidare upptagen och måst av ägaren utlösas. Denne kan då icke av den, som upptagit hunden och vägrar att utlämna honom annat än mot lösen, med framgång kräva bevisning rörande omständigheterna vid upptagandet. Upptagaren har i sådant läge trumf på hand gent emot hundägaren, vilken framförallt är angelägen om att omedelbart få tillbaka sin hund. Tendenser ha icke saknats att rent av göra upptagningen av jakthundar till en lönande industri.

I det förevarande lagförslaget förekommer nu den ändringen gent emot vad som nu gäller, att löseskillingen föreslås fördubblad. I stället för fem kronor vid första upptagandet föreslås tio kronor och i stället för tio kronor vid upprepat upptagande föreslås nu tjugo kronor, i båda fallen för varje hund. Denna höjning i löseskillingsbeloppen finner jag opåkallad och olämplig, såvitt icke höjningen inskränkes att avse endast de tillfällen, som infalla under fridlysningstid. Å andra sidan anser jag att, sedan bötesstraffet, såsom

tidigare omnämnts, blivit så avsevärt höjt, är varje höjning av löseskillingen även under fridlysningstid onödigt.

Löseskillingen har aldrig varit avsedd att vara någon slags straffpåföljd för hundägaren. Den saknar det förnämsta kriterium, som man vill finna hos ett straff, nämligen att endast drabba den, som gjort sig skyldig till något straffvärt. Löseskillingen är densamma »i förbjuden tid» och »i tillåten tid» och drabbar den oskyldige — den lojale jägaren, som idkar jakt endast på sin egen mark — lika med den skyldige — den maroderande tjuvskytten. En förhöjning av löseskillingen kommer att öka möjligheterna för grannar att trakassera varandra, och för dem, som redan med nuvarande löseskillning gjort sig inkomster genom »upptagande» av vilsekomna hundar, ökas möjligheten till dylikt lönande »geschäft».

Befogenheten att upptaga hund är en jakträttsinnehavaren tillerkänd rätt till nödvärn, då fara hotar villebrådet å hans mark genom den främmande hundens närvaro i marken, och löseskillingen är avsedd att utgöra en ersättning för det besvär, som upptagandet av hunden för med sig för jakträttsinnehavaren. Endast på så sätt kan man nöjaktigt förklara, att löseskillingen är lika hög under rådande jakttid som under fridlysningstid.

Löseskillingen är emellertid ur denna synpunkt i sitt nuvarande belopp hög nog, så mycket hellre som upptagaren därjämte uttryckligen är tillerkänd ersättning för hundens föda och »övriga kostnader», i vilken sistnämnda post inbegripas kostnader för vård, transport, budskickning till hundägaren, annonsering o. d. Den, som råkat ut för tvånget att lösa ut en upptagen hund eller själf fordrat lösen för upptagen hund, kan nog vittna om att det inalles kan bli dyrt nog. Upptagaren behöver näppeligen bemöda sig att fördyra saken för att det totala belopp, som hundägaren har att i billigaste fall erlägga för en hund, skall gå upp till tio kronor, en utgift, som förefaller alltför stor, då den drabbar en lojal jägare, som intet ont gjort, även om denne är ekonomiskt välsituerad, och under alla förhållanden är tillräckligt kännbar, särskilt för den mindre bemedlade. Vare sig man betraktar beloppet från hundägarens eller upptagarens synpunkt, så förefaller det orimligt att upptagandet av exempelvis ett parkoppel unghundar, som tröttnat eller råkat vilse, skall föranleda, att hundägaren, såsom enligt det kungl. förslaget skulle bliva fallet, måste till upptagaren utbetala tjugo kronor första gången och fyratio kronor följande gånger, *förutom* ersättning för föda och andra kostnader, vilken ersättning torde kunna beräknas till minst tio kronor per gång, varigenom utgiften i dess helhet skulle bli *minst* trettio, resp. femtio kronor.

Det är tydligt, att ett ökat utövande av upptagningsrätten måste försvåra och ett konsekvent genomförande av densamma rent av omöjliggöra jakten med drivande hund. Över hela vårt land, undantagandes dess sydligaste del, är dock denna jaktmetod, stövarjakten, den särskilt bland allmogen populäraste jaktformen. En inskränkning i jakten med stövare, vilken jaktmetod i stora delar av vårt land är den enda, som i fråga om vissa villebrådsarter överhuvud kan med framgång användas, bör, i den mån en sådan inskränkning framdeles ur jaktvårdssynpunkt kan befinnas nödig, ske på andra vägar

än genom höjandet av löseskillingen för upptagen hund t. ex. genom uppställande av krav på visst sammanhängande jaktmarksutrymme. Någon allmänna önskan om förhöjning av löseskillingen under jakttid har icke heller gjort sig gällande. Så länge det allmänna rättsmedvetandet icke godkänner, att en jakträttsinnehavare uttager ens fem kronor för det grannens hund under lovlig jakt passerar jakträttsinnehavarens mark, så bör icke heller denne beredas möjlighet att för en sådan händelse bestraffa grannen med en dubbel utgift.

På grund av vad sålunda anförts får jag föreslå riksdagen,

att antaga 19 § i förslaget till Lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 november 1912 (nr 289) om rätt till jakt med den ändring, att löseskillingen för upptagen hund i de särskilda fallen bibehålles vid de belopp, som nu gälla, nämligen fem kronor eller, där inom ett år före upptagandet hund, tillhörig samma ägare, blivit hos samma jakträttsinnehavare löst, tio kronor.

Stockholm den 2 mars 1927.

Arthur Gustafson
i Kasenberg.
